

DOMONKOS Endre
tudományos főmunkatárs
Budapesti Gazdasági Egyetem, Alkalmazott Tudományok Egyeteme
Külkereskedelmi Kar, Budapest
senior research fellow
Budapest Business School University of Applied Sciences,
Faculty of International Management and Business, Budapest, Hungary
email: Domonkos.Endre@uni-bge.hu

PARLAMENTI VÁLASZTÁSOK SPANYOLORSZÁGBAN: A KÉTPÁRTI HEGEMÓNIA MEGGYENGÜLÉSE

PARLIAMENTARY ELECTIONS IN SPAIN: THE WEAKENING OF TWO PARTY SYSTEM

ABSTRACT

On 28th April 2019 parliamentary elections were held in Spain, which won the left-wing Spanish Socialist Workers' Party. As a result of the elections the party system, which was characterised by the dominance of two main political forces (the Spanish Socialist Workers' Party and the People's Party) continued to transform significantly. The People's Party suffered one of the worst election results during the three decades of its history, which could be explained by the strengthening of Ciudadanos and the emergence of the radical political force, Vox.

It must be noted that neither the left-wing, nor the right-wing political parties succeeded gaining absolute majority (176 mandates) in the Congress of Deputies. Taking into account of the division of political sphere and the ideological differences among the parties, it will probably take a long time until the main political forces can strike a compromise to form a coalition government in the Iberian country. This requires mutual concessions by the Spanish political elite.

Besides the evaluation of the antecedents of parliamentary elections the objective my paper is to analyse the peculiarities of election campaign, but I will also highlight which factors played crucial role in the transformation of the party system in Spain. In my essay emphasis will be given to the different scenarios as regards negotiations for constructing a stable government. Because of length constraints, I will not deal with the foreign affairs- and economic policy of the socialist government.

Kulcsszavak: országgyűlési választások, Spanyolország, választási részvétel, pártrendszer, kormányalakítási tárgyalások

Keynotes: parliamentary elections, Spain, turnout, party system, negotiations for constructing government

1. Bevezetés

2019. április 28-án országgyűlési választást tartottak Spanyolországban, melyet a balközép Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE) nyert meg. A választások eredményeként tovább folytatódott a hagyományos két nagy politikai erő (Spanyol Szocialista Munkáspárt és Spanyol Néppárt) uralmára épülő pártstruktúra átalakulása. A jobbközép Spanyol Néppárt az elmúlt három évtized egyik legrosszabb választási eredményét érte el, amely a centrista Ciudadanos megerősödésével és a radikális jobboldali Vox megjelenésével magyarázható.

A választáson azonban sem a bal-, sem a jobboldali politikai erők nem szereztek meg a kormányalakításhoz szükséges parlamenti mandátumok (176) abszolút többségét a Képviselőházban. Figyelembe véve a politikai erőviszonyokat és a pártok közötti ideológiai különbségeket, valamennyi politikai erőnek kölcsönös engedményekkel és kompromisszumos megállapodással kell biztosítania az ibériai ország kormányozhatóságát.

Tanulmányom célja a parlamenti választások előzményeinek és a kampányidőszak sajátosságainak elemzése mellett annak megválaszolása, milyen okokkal magyarázható a spanyol politikai pártszerkezet átalakulása. Lényeges szempontnak tartom a kormányalakítási tárgyalásokkal kapcsolatos forgatókönyvek rövid bemutatását, ugyanakkor terjedelmi korlátok miatt nem kívánok foglalkozni a szocialista kormány kül- és gazdaságpolitikájával.

2. Az országgyűlési választások előzményei: tüntetések és Pedro Sánchez kisebbségi kormánya bukásának okai

Az április végi országgyűlési választások egyik közvetlen előzménye az ibériai ország alkotmányos egysége mellett 2019. február 10-én szervezett tüntetés volt, melyen mintegy kétszázezren vettek részt. A megmozdulást az ellenzéki Spanyol Néppárt (PP), a Ciudadanos és a radikális jobboldali Vox párt felhívására rendezték meg Madridban a Plaza de Colón téren. Az ellenzéki politikai erők bírálták Pedro Sánchez Katalóniával kapcsolatos politikáját, és követelték a katalán függetlenségpárti vezetőknek tett engedmények visszavonását. Egyúttal szorgalmazták a parlamenti választások mielőbbi kiírását.¹

A szocialista kormány kerekasztal megbeszélésre tett javaslatot a jelenlegi függetlenségpárti katalán kabinetnek, melynek tárgyalásain a szocialista kormánytagok mellett függetlenséget támogató katalán politikusok is részt vettek. A tárgyalások során Quim Torra, katalán elnök ragaszkodott a függetlenségi népszavazás megtartásához az Autonóm

Közösségben, mivel véleménye szerint a katalánoknak joguk van az önrendelkezésre. A katalán elnök Spanyolország 2019. évi költségvetésének elfogadását ez utóbbi kérés teljesítésétől tette függővé. A tárgyalások a két fél között megszakadtak, ugyanis a spanyol kormány továbbra is ragaszkodott az egységes spanyol államhoz és nem volt hajlandó beleegyezni egy újabb függetlenségi népszavazás megtartásába. Ugyanakkor megegyeztek abban, hogy szükséges egy közvetítő személy (előadó) kinevezése, aki a katalán kormánnyal való tárgyalásokat koordinálja.²

A kerekasztal megbeszélésre tett javaslat és a kinevezendő közvetítő (előadó) élesen megosztotta a szocialista párti képviselőket. Pedro Sánchez kormánya párbeszéd alapján és a jelenlegi alkotmányos rend tiszteletben tartásával kívánta rendezni a katalán kérdést és elzárkózott egy újabb függetlenségi népszavazás megtartásától. Ez utóbbi törekvések eredménytelennek bizonyultak, mert a szocialista kisebbségi kormány és a miniszterelnök is a függetlenséget támogató katalán politikai pártok „foglya” lett. A két katalán párt (Katalán Köztársasági Baloldal és a PDeCAT frakciója) továbbra is ragaszkodott korábbi álláspontjához, amely egy újabb függetlenségi referendum megtartásához kötötte az ibériai ország 2019. évi költségvetésének megszavazását. Spanyolország 2019. évi költségvetésének zárószavazására 2019. február 13-án került sor. A spanyol politikai erők közül elutasította a költségvetésről szóló tervet a jobbközép Spanyol Néppárt, a centrista Ciudadanos és a radikális jobboldali Vox, továbbá a katalán függetlenséget támogató politikai pártok (a Katalán Köztársasági Baloldal és a PDeCAT). A költségvetésre nemmel szavazott a Coalición Canaria nevű politikai tömörülés is. A zárószavazást követően a Spanyol Néppárt és a Ciudadanos vezetője kijelentette, hogy Pedro Sáncheznak nem maradt más lehetősége, mint az előrehozott parlamenti választások mielőbbi kiírása.³

Pedro Sánchez szocialista kormányfő február 15-én tartott sajtótájékoztatót, melyen bejelentette az országgyűlési választások időpontját (2019. április 28.). A törvényi szabályozásnak megfelelően a kormányfő február végén feloszlatta a Képviselőházat. A parlamenti választásokról szóló rendeletet március 5-én hirdették ki a hivatalos állami közlönyben.⁴

Az ibériai ország költségvetésének elutasítása és Pedro Sánchez kisebbségi szocialista kormányának bukása egybeesett a 2017. október végén leváltott és előzetes letartóztatásba helyezett katalán kormány tagjai elleni bírósági eljárás kezdetével. A per február 12-én a Generalitat egykori elnökhelyettesének és a katalán kabinet korábbi tagjainak meghallgatásával kezdődött a madridi Legfelső Bíróságon. A korábbi katalán kormány elnökhelyettesét és a kabinet tagjait a legfőbb ügyész lázadással, zendüléssel és hűtlen kezelés bűncselekményével vádolja. Spanyol-

országban büntetőjogi értelemben a lázadás és zendülés az egyik legsúlyosabb bűncselekmény. Az alkotmányos rend elleni lázadás bűncselekménye miatt a katalán kormány korábbi vezetőit akár 30 évre is elítélhetik. A per előreláthatólag – 600 tanú meghallgatásával – három hónapig fog tartani.⁵ Szakértők és külföldi napilapok véleménye szerint a katalán kormány egykori tagjaival szemben lefolytatott bírósági eljárás a spanyol demokratikus berendezkedés védelmének egyik legfőbb erőpróbája lehet.

Pedro Sánchez kisebbségi szocialista kormányának bukását követően egyre gyakoribbá váltak a tüntetések Katalóniában, amely jól jelezte a feszült viszonyt a központi spanyol állam és a katalán függetlenséget támogató kormány között. Február 16-án Barcelonában közel 200 000 fő tüntetett a katalán kormány korábbi tagjai ellen indított bírósági eljárás miatt.⁶ A megmozduláson részt vett Quim Torra katalán tartományi elnök és a Generalitat elnökhelyettese mellett a katalán függetlenségpárti erők (a JuntsxCat, a PDeCat, a Katalán Köztársasági Baloldal és Népi Egység), továbbá a Katalán Nemzetgyűlés és az Omnium kulturális szervezet. A résztvevők hangsúlyozták, hogy az önrendelkezés nem bűncselekmény és a katalánoknak joguk van eldönteni az autonóm tartomány jövőjét. Quim Torra kijelentette, hogy „Spanyolországot a katalán emberek véleményének megkérdezése nélkül nem lehet kormányozni”.⁷

Spanyolországban az elmúlt időszak eseményei azt mutatták, hogy a kisebbségi szocialista kormány nem tudta a katalán kérdést még a függetlenségpárti politikusoknak tett engedelményekkel sem átfogóan kezelni. Hiába ígért a 2019. évi költségvetésben Pedro Sánchez újabb beruházásokat és költségvetési forrást Katalóniának, a függetlenségpárti katalán elnök és kormánya kizárólag az önrendelkezésről volt hajlandó tárgyalni. Ráadásul Pedro Sánchez kisebbségi kormánya az ibériai országot leginkább megosztó kérdést kívánta végérvényesen rendezni. Az egykori diktátor, Francisco Franco exhumálása és a spanyol polgárháború körüli vita lezárásának politikai napirendre emelése rendkívül megosztotta a spanyol társadalmat. A szocialista kormány ezen intézkedésének egyik következménye a radikális jobboldali párt, a Vox felemelkedése és megerősödése. A politikai erő a tavaly novemberben tartott andalúziai tartományi választáson 10%-os eredményt ért el, s ezzel a mérleg nyelve szerepét játszotta a helyi kormányalakítási tárgyalások során.

Megállapítható, hogy az elmúlt négy évben a spanyol pártrendszer jelentős mértékben átrendeződött. A hagyományos politikai erők közül a jobbközép konzervatív Spanyol Néppárt támogatottsága csökkent, miközben a politikai jobboldalon a radikális Vox megjelenése és a centrista Ciudadanos megerősödése döntően átrendezte a politikai erőteret. A Vox radikális jobboldali párt népszerűsége a politikai erő bevándorlás elle-

nességével magyarázható. Ugyanakkor a politikai baloldalon a radikális és baloldali Unidas Podemos sem tudta érdemben növelni a támogatottságát. Pablo Iglesias pártjának meggyengüléséből a Spanyol Szocialista Munkáspárt mellett leginkább a függetlenségpárti Katalán Köztársasági Baloldal (ERC) profitált, amely számottevő mértékben növelte szavazóinak számát Katalónia három tartományában (Girona, Lleida és Tarragona). Mindezek a tényezők jelentős mértékben befolyásolták az április 28-i parlamenti választások eredményét.

3. A választási kampány főbb sajátosságai

Spanyolországban a választási kampány hivatalosan április 12-én kezdődött meg. A jelenleg kormányzó Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE) választási kampányában a jobboldali pártok ibériai országot megosztó politikájának veszélyeire hívta fel a figyelmet. Pedro Sánchez pártfőtitkár különösen a jobboldali radikális politikai erőt, a Voxot bírálta erőteljesen. A szocialisták a kampány során a jobboldali politikai erők szavazatainak megosztására törekedve a még bizonytalan szavazók támogatásának megszerzését tekintették az egyik legfontosabb feladatnak.⁸

A Spanyol Néppárt választási kampánya során bírálta a baloldali spanyol szocialista kormányt, mert véleményük szerint a katalán függetlenségpárti erőknek tett engedményekkel megbontották az egységes spanyol államot. Pablo Casado, a Spanyol Néppárt elnöke Pedro Sánchez kormányfő tevékenységét rendkívül veszélyesnek értékelte, és a szocialista pártfőtitkárt az egyik legradikálisabb politikusnak nevezte a spanyol demokratikus átalakulás óta eltelt időszakban. Bírálta a szocialista kabinetet a történelmi emlékezet törvény kapcsán, amely megosztja a spanyol nemzetet, egyben történelemhamisítással vádolta meg a szociáldemokrata politikai erőt.⁹

A centrista Ciudadanos a Spanyol Néppártban és a Spanyol Szocialista Munkáspártból kiábrándult szavazók támogatásának megszerzését állította választási kampányának középpontjába. Albert Rivera kizárta annak a lehetőségét, hogy támogatja Spanyolország alkotmányos egységét megbontó, Spanyol Szocialista Munkáspárt kormányra kerülését.¹⁰

Az Unidas Podemos választási kampányának középpontjában a Spanyol Szocialista Munkáspártból kiábrándult választópolgárok és a fiatal szavazók támogatásának megszerzése állt. Ez utóbbit szolgálta a párt választási programjának egyik eleme, amely a választási korhatárt a jelenlegi 18 évről 16-ra csökkentené Spanyolországban. A radikális baloldali párt a zöld gazdaság szerepét, az intézményi korrupció elleni határozott

fellépést, és a minimálbér emelésének, továbbá a lakhatási feltételek javítását hangsúlyozta a kampány során.¹¹

A radikális jobboldali Vox kampánynyitó rendezvényén, Santiago Abascal a párt elnöke a nemzeti eszme és hagyományok szerepének tiszteletben tartását hangoztatta. Kijelentette, hogy a hazaszeretet az egyik legfontosabb politikai érték, amely Spanyolországot mindig is jellemezte. Kulcsfontosságúnak nevezte az ibériai ország alkotmányos egységét veszélyeztető csoportok, így az elszakadáspártiak és a szélsőséges erők elleni fellépést, akik a spanyol állampolgárok egyéni szabadságjogait veszélyeztetik. Véleménye szerint Spanyolország nemzeti egységének és szabadságának megőrzésére kell törekedni.¹²

A választási kampány egyik kardinális kérdése Katalónia helyzete és jövője volt. A spanyol szocialisták elkötelezték, hogy növeljék az autonóm közösségeket megillető jogosítványokat. Szorgalmazzák a jelenleg hatályos alkotmány módosítását, elismerve Spanyolország többnemzetiségű jellegét. Ugyanakkor továbbra is elutasítják az alapcharta 155 cikkelyének újbóli bevezetését, amely az autonómia felfüggesztésére irányul és az önrendelkezési népszavazást. Az alkotmány módosítása során egyértelműen rögzíteni kell a központi államot és az autonóm közösségeket megillető hatásköröket és pénzügyi forrásokat.¹³

A Spanyol Néppárt és a Ciudadanos ezzel szemben a katalán elszakadási törekvések megelőzése érdekében újból életbe léptetné az Alkotmány 155 cikkelyét, megerősítve a nemzetbiztonságról szóló törvényt. Ez utóbbi intézkedés célja a tartományi rendőrség (Mossos d'Esquadra) feletti felügyelet biztosítása, hogy a mindenkori törvények és az alapcharta előírásainak megfelelően járjon el. Szorgalmazzák a költségvetési stabilitásról szóló törvény módosítását, hogy közpénzből a jövőben ne lehessen elszakadáspárti törekvéseket támogatni. Lényeges különbséget jelent a Néppárt és a Ciudadanos között, hogy az utóbbi politikai erő nem zárkózik el a spanyol alapcharta módosításától. Ugyanakkor a szocialistákkal szemben inkább a központi állam hatásköreit erősítenék meg és szűkebb hatáskört állapítanak meg az autonóm közösségek esetében. Világosan elhatárolnák a központi államot és az autonóm közösségeket megillető jogköröket, hatáskör átruházás nélkül. Végül megreformálnák a Szenátust, amely valódi területi érdekviseleti szerepet látna el az állam keretein belül.¹⁴

A választási kampány vége előtti utolsó napon hozta nyilvánosságra a Nemzeti Statisztikai Hivatal a 2019. első negyedévre vonatkozó munkanélküliségi és foglalkoztatottsági adatokat. 2019. első negyedévében összesen 93 400 munkahely szűnt meg Spanyolországban, és 50 000 fővel növekedett az állástalanok száma. Különösen erőteljes visszaesés fi-

Az április végén rendezett parlamenti választásokat a mérsékelt bal-közép Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE) nyerte meg a szavazatok 28,7 százalékával. A szociáldemokrata politikai erő összesen 123 mandátumot szerzett a 350 fős képviselőházban, amely az elmúlt két évtized egyik legjobb választási eredménye.¹⁸ A baloldali párt sikeresen mozgósította a választópolgárokat és megszerezte a bizonytalan szavazók támogatásának jelentős részét. A baloldali párt jó választási szerepléséhez hozzájárult a politikai jobboldal megosztottsága is.

A Spanyol Néppárt (PP) az elmúlt három évtized egyik legrosszabb választási eredményét érte el. A jobbközép politikai erő parlamenti mandátumainak száma 137-ről mindössze 66-ra csökkent a Képviselőházban. A Spanyol Néppárt kulcsfontosságú autonóm közösségekben veszített (Andalúzia, La Rioja, Madrid és Galícia) a Spanyol Szocialista Munkáspárttal szemben. A PP összesen négy provinciában (Ávila, Lugo, Ourense és Salamanca) tudta megelőzni a baloldali szociáldemokrata erőt.¹⁹ A Néppárt rossz választási szereplése a pártot elmúlt időszakban érintő korrupciógyanús ügyekkel, valamint a Katalóniával kapcsolatosan folytatott politikájával magyarázható. A párt 2018 nyarán megválasztott új elnöke, Pablo Casado nem tudta érdemben megszólítani és mozgósítani a párt hagyományos szavazóit. További problémát jelentett, hogy a jobboldali szavazók jelentős része inkább a centrista Ciudadanosra, vagy a radikális jobboldali Vox-ra adta le a szavazatát. A Spanyol Néppárt befolyásának csökkenése jól mutatja a spanyol pártrendszer és a politikai jobboldal átrendeződését.

A választásokon nagyon jól szerepelt a katalán gyökerekkel rendelkező, centrista politikai erő, a Ciudadanos (Cs), amely a szavazatok 15,85 százalékával a harmadik legerősebb pártként került be a törvényhozásba. A politikai erő Barcelonában, Málagában, Zaragozában, Valenciában és Sevilleben, továbbá a Baleár-szigeteken megelőzte a jobbközép Spanyol Néppártot. A Cs képviselői helyeinek száma 32-ről 57-re növekedett. Albert Rivera pártelnök választási stratégiája sikeresnek bizonyult, mert nemcsak a jobbközép Spanyol Néppártból kiábrándult szavazók jelentős részének támogatását sikerült megszereznie, hanem a hagyományos politikai bal- és jobboldali erőterre épülő pártberendezkedést megtörve, alternatív erőként jelent meg a választáson. A Ciudadanos jelentősen megerősödött Andalúziában és a Madridi Autonóm Közösségben.²⁰

Az országgyűlési választások meglepetése a radikális jobboldali párt, a Vox jó szereplése volt. A Santiago Abascal által vezetett politikai erő a szavazatok 10,3 százalékával 24 mandátumot szerzett, és ezzel az eredménnyel első ízben jutott be a Cortezbe. A párt választási kampánya,

amely a nemzeti eszme és hagyományok, továbbá az ország alkotmányos egységének védelmére épült célravezetőnek bizonyult. A radikális, jobboldali erő Andalúziában és Murcia tartományokban ért el jó eredményt.²¹

A Spanyol Néppárt (PP) mellett az április 28-i választások második legnagyobb vesztese az Unidas Podemos volt. A radikális baloldali erő képviselői helyeinek harmadát (71-ről 42-re csökkent) veszítette el. A párt rossz választási eredményében szerepet játszott a párton belül Pablo Iglesias pártelnök és Iñigo Errejón közötti konfliktus. A párt elnökének, Pablo Iglesiasnak nem sikerült mozgósítania a baloldali fordulat iránt elkötelezett szocialista szavazókat, akik inkább a Spanyol Szocialista Munkáspártra voksoltak. Az Unidas Podemos 2016 júniusához képest közel 1,4 millió szavazót veszített, amely a politikai baloldalon a párt meggyengülését mutatja. A radikális baloldali erő Extremadura, Castilla-León és Castilla La Mancha tartományokban egyáltalán nem szerzett képviselői mandátumot. Legfőbb szövetségese, az En Comú Podem Katalóniában összesen 250 000 szavazatot veszített a Katalán Szocialistákkal és a Köztársasági Baloldallal szemben.²²

A nacionalista pártok közül nagyon jól szerepelt a Katalán Köztársasági Baloldal, amely Katalónia három tartományában (Girona, Lleida és Tarragona) meggyőző többséget szerzett. A baloldali radikális és függetlenségpárti erő mandátumainak száma 9-ről 15-re nőtt a Képviselőházban. Ugyanakkor Carles Puigdemont által korábban vezetett jobboldali, nacionalista párt, a JxCAT mindössze 7 képviselői helyet szerzett a korábbi 8-cal szemben. A Baszk Nacionalista Párt (PNV) befolyása Álava, Guipúzcoa és Vizcaya provinciákban továbbra is fennmaradt és a párt 6 képviselője került be a Cortezbe.²³

Az országgyűlési választások eredményeként döntő mértékben átalakult a felsőház összetétele. A 208 szenátusi helyből a Spanyol Szocialista Munkáspárt 121 mandátummal a legerősebb frakcióval rendelkezik. A Spanyol Néppárt ugyanakkor elvesztette abszolút többségét a Szenátusban, mert a politikai erő a korábbi 130 szenátori hellyel szemben összesen 56 mandátumhoz jutott.²⁴ A Katalán Köztársasági Baloldal 11, a Baszk Nacionalista Párt (PNV) 9, a Ciudadanos 4, a navarrai szocialisták 3, a jobboldali függetlenségpárti Katalán Demokrata Párt (JxCat-Junts) 2, az EH-Bildu és a Gomerai Szocialista Tömörülés (ASG) 1-1 szenátori helyet szerzett.²⁵ Az Unidas Podemos a választásokon nem került be a területi érdekképviseletet ellátó felsőházba, amely a párt gyenge országos választási eredményével magyarázható.

Az április 28-i országgyűlési választáson ugyanakkor egyetlen politikai párt sem szerezte meg a kormányalakításhoz szükséges parlamenti mandátumok abszolút többségét (176). Megjegyzendő, hogy a választási

eredmények alapján a Spanyol Szocialista Munkáspárt az Unidas Podemoszal együtt összesen 165 mandátummal nem tud kormányt alakítani, csakúgy mind a jobbközép Spanyol Néppárt, a centrista Ciudadanos és a radikális jobboldali Vox. Ez utóbbi három politikai erő összesen csak 147 mandátummal rendelkezik.

Figyelembe véve a választási eredményeket és a politikai erőter megosztottságát, jelenleg két forgatókönyv képzelhető el a kormányalakításra vonatkozóan feltételezve, hogy a pártok képesek lesznek kölcsönös engedményeket téve kompromisszumos megállapodásra jutni a kormányzás kérdésében:

1. Az első lehetőség, hogy a választásokon győztes Spanyol Szocialista Munkáspárt, a radikális baloldali Unidas Podemoszal, a Compromís nevű baloldali politikai tömörüléssel, a navarrai szocialista képviselőkkel, továbbá a mérsékelt Baszk Nacionalista Párt és a Coalición Canaria, illetve a kantábriai (Partido Regionalista de Cantabria) regionális politikai tömörülés támogatásával alakít hétpárti koalíciós kormányt. Ebben az esetben Pedro Sánchez kormányfővé választásához nincs szükség a katalán függetlenségpárti politikai erők támogatására. Hangsúlyozni kell azonban, hogy ilyen összetételű kormánykoalíció a pártok közötti politikai és ideológiai különbségek miatt folyamatos egyeztetést feltételez valamennyi koalíciót alkotó politikai erővel.
2. A kormányzati stabilitás és az ország gazdasági megítélése szempontjából a legkedvezőbb megoldást a Spanyol Szocialista Munkáspárt és a centrista Ciudadanos koalíciós kormányzása jelentené. A két párt összesen 180 parlamenti képviselői hellyel és stabil kormánytöbbséggel rendelkezne a Képviselőházban. Ugyanakkor Albert Rivera pártja továbbra is elzárkózik attól, hogy a szocialistákkal közösen kormányozzon, hangsúlyozva, hogy a Ciudadanos nem támogatja olyan politikai párt kormányra kerülését, amely előzetes megállapodást kötött a katalán függetlenségpárti politikusokkal.²⁶ Ráadásul a spanyol szocialisták szavazói a Ciudadanos helyett inkább a radikális baloldali Unidas Podemoszal és a kisebb balközép pártokkal (Compromís, navarrai Szocialisták) való közös kormányzást szorgalmazzák.

5. Konklúzió

A 2019. április 28-án, Spanyolországban rendezett parlamenti választások eredményeként tovább folytatódott a hagyományos két nagy politikai erő (Spanyol Néppárt és Spanyol Szocialista Munkáspárt) uralmára épülő pártstruktúra átalakulása. A politikai jobboldalon a konzervatív Spanyol Néppárt az elmúlt három évtized legrosszabb választási eredményét érte el, miközben a centrista Ciudadanos és a Vox megszerezte a nemzeti-konzervatív politikai erőből kiábrándult szavazók támogatását. A politikai baloldalon a spanyol szocialisták – intenzív kampánystratégiájukkal – sikeresen mozgósították a baloldali és a bizonytalan szavazók nagy részét. Mindezek következtében a PSOE 123 képviselői mandátummal megnyerte az országgyűlési választásokat, de önállóan nem tud kormányt alakítani, mert nem szerezte meg a stabil kormányzáshoz szükséges parlamenti többséget (176 képviselői hely). A szociáldemokrata politikai erő az Unidas Podemossal együtt összesen 165 mandátumot szerzett, ezért a kormányalakítási tárgyalások során szükség lesz a mérsékelt nacionalista pártok (Baszk Nacionalista Párt és a Coalición Canaria) bevonására a stabil parlamenti többség biztosítása érdekében.

A 208 fős Szenátusban a PSOE abszolút többséget szerzett, s ezzel gyakorlatilag megszűnt a Spanyol Néppárt (PP) korábbi időszakban gyakorolt jelentős befolyása a felsőházban. Ugyancsak lényeges változást jelent, hogy a radikális, baloldali Unidas Podemos nem került be a területi érdekképviselő szerepét ellátó testületbe.

A választások eredményeként összesen 12 párt jutott be a spanyol parlament alsóházába, amely jól mutatja a spanyol társadalom megosztottságát és a politikai erőter polarizáltságát. Figyelembe véve az országgyűlési választások eredményét, a kormányalakítási tárgyalások során valamennyi spanyol politikai erőnek kölcsönös kompromisszumokkal kell biztosítania az ibériai ország kormányozhatóságát. Tekintettel a pártok között fennálló ideológiai és politikai különbségekre, mindez korántsem lesz egyszerű feladat.

JEGYZETEK/NOTES

1. Ángel, Sanz Luiz–Sanmartín, Olga R.: Madrid estalla en un clamor contra “las cesiones al independentismo”: “¡Elecciones ya!”. El Mundo, 2019. február 10. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/02/10/5c6011b8fc6c83ab688b46b3.html> Letöltve: 2019. május 15.
2. Hernández, Marisol: Pedro Sánchez echa el freno ante el clamor social y del PSOE por sus cesiones al independentismo El Mundo, 2019. február 8. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/02/08/5c5d8449fc6c83c8628b45e6.html> Letöltve: 2019. május 15.

3. Díez, Anabel–Casqueiro, Javier: Los independentistas rechazan el Presupuesto y precipitan el fin de la legislatura. El País, 2019. február 13. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/02/13/actualidad/1550046020_600190.html Letöltve: 2019. május 15.
4. Cruz, Marisa: Elecciones generales el 28 de abril: campaña electoral en plena Semana Santa. El Mundo, 2019. február 15. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/02/15/5c668ad4fc6c83af038b4660.html> Letöltve: 2019. május 15.
5. Erre vonatkozóan lásd részletesen El País: Juicio del Procés különszámát. In: https://elpais.com/tag/juicio_proces/a Letöltve: 2019. május 15.
6. Oms, Javier: El soberanismo protesta contra el juicio del 1-O y moviliza a 200.000 personas en Barcelona. El Mundo, 2019. február 16. szám. In: <https://www.elmundo.es/cataluna/2019/02/16/5c683020fdddf23488b45f4.html> Letöltve: 2019. május 15.
7. Piñol, Àngels: El independentismo sale a la calle en Barcelona contra el juicio del ‘procés’. El País, 2019. február 16. szám. In: https://elpais.com/ccaa/2019/02/16/catalunya/1550331864_005504.html Letöltve: 2019. május 15.
8. Cué, Carlos E.: Sánchez busca fracturar a la derecha con otra ‘foto de Colón’. El País, 2019. április 12. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/04/11/actualidad/1554992980_583487.html Letöltve: 2019. május 16.
9. Junquera, Natalia: El PP plantea recentralizar el Estado en un programa con guiños al voto de Vox. El País, 2019. április 9. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/04/08/actualidad/1554710347_649202.html Letöltve: 2019. május 16.
10. De Blas, García Elsa: Rivera se la juega con la mitad de su electorado indeciso. El País, 2019. április 12. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/04/11/actualidad/1555009083_401718.html Letöltve: 2019. május 16.
11. Abellán, Lucía: Podemos propone rebajar a 16 años la edad para votar. El País, 2019. április 5. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/04/05/actualidad/1554467297_655286.html Letöltve: 2019. május 16.
12. Carvajal, Álvaro: Éxtasis patriótico de Vox en Covadonga: “No vamos a pedir perdón por la historia ni los símbolos”. El Mundo, 2019. április 12. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/04/12/5cb0b30921efa00e068b45e5.html> Letöltve: 2019. május 16.
13. Hernández, Marisol: El PSOE se compromete a hacer “las reformas necesarias para un nuevo impulso del autogobierno”. El Mundo, 2019. április 15. szám. In: https://www.elmundo.es/espana/2019/04/15/5cb47aa421efa0b8638b467a.html?intcmp=MNOT23801&s_kw=2 Letöltve: 2019. május 16.
14. Ángel, Sanz Luis: Ciudadanos promete aplicar un 155 inmediato y reforzar la Ley de Seguridad Nacional para controlar a los Mossos. El Mundo, 2019. április 16. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/04/16/5cb586db21efa025318b4573.html> Letöltve: 2019. május 16.
15. Urrutia, César: El año arranca con 93.400 empleos destruidos y casi 50.000 parados más. El Mundo, 2019. április 25. szám. In: <https://www.elmundo.es/economia/macroeconomia/2019/04/25/5cc15c1521efa056498b4601.html> Letöltve: 2019. május 16.

16. A részvételi arány a 2016. június 26-i parlamenti választásokét mintegy 9 százalékponttal haladta meg, amely a legújabb kori spanyol demokráciában rendkívül magas értéknek számít.
17. Elecciones generales: La participación llega al 75,78%, nueve puntos más que en 2016. *El Mundo*, 2019. április 28. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/04/28/5cc59aa0fdddff99b78b4596.html> Letöltve: 2019. május 17.
18. Cruz, Marisa: Elecciones 2019: El PSOE, al borde de gobernar sin los separatistas ante la debacle del PP. *El Mundo*, 2019. április 29. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/04/28/5cc5ff9efc6c83b3778b46b1.html> Letöltve: 2019. május 17.
19. Resultados elecciones generales 2019. 28A. Elecciones Generales. In: <https://www.elmundo.es/elecciones/elecciones-generales/resultados/> Letöltve: 2019. május 17.
20. Ángel, Sanz Luis: Elecciones generales 2019: Rivera roza el 'sorpaso' de Ciudadanos al PP y aspira a liderar la oposición. *El Mundo*, 2019. április 29. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/04/29/5cc63524fc6c834c6f8b4588.html> Letöltve: 2019. május 17.
21. González, Miguel: Vox entra en el Congreso con 24 escaños, pero se queda lejos de sus expectativas. *El País*, 2019. április 29. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/04/28/actualidad/1556467382_150442.html Letöltve: 2019. május 17.
22. Pérez, Oliva Milagros: Víctima del voto útil y la división interna. *El País*, 2019. április 29. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/04/28/actualidad/1556461870_193522.html Letöltve: 2019. május 17.
23. Cruz, Marisa: Elecciones 2019: El PSOE, al borde de gobernar sin los separatistas ante la debacle del PP. *El Mundo*, 2019. április 29. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/04/28/5cc5ff9efc6c83b3778b46b1.html> Letöltve: 2019. május 17.
24. Lamet, Juanma: Elecciones 2019: Un hundimiento del PP sin paliativos que acorrala a Pablo Casado. *El Mundo*, 2019. április 29. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/04/28/5cc61509fdddff3b638b45c9.html> Letöltve: 2019. május 17.
25. Resultados elecciones generales 2019. 28A. Elecciones Generales. In: <https://www.elmundo.es/elecciones/elecciones-generales/resultados/> Letöltve: 2019. május 17.
26. De Blas, García Elsa–Marcos, José: La ejecutiva de Ciudadanos decide por unanimidad no pactar con el PSOE tras las generales. *El País*, 2018. február 18. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/02/18/actualidad/1550495141_748408.html Letöltve: 2019. május 17.

FELHASZNÁLT IRODALOM/REFERENCES

- Abellán, Lucía (2019): Podemos propone rebajar a 16 años la edad para votar. *El País*, 2019. április 5. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/04/05/actualidad/1554467297_655286.html Letöltve: 2019. május 16.
- Ángel, Sanz Luis (2019): Ciudadanos promete aplicar un 155 inmediato y reforzar la Ley de Seguridad Nacional para controlar a los Mossos. *El Mundo*, 2019. április 16. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/04/16/5cb586db21efa025318b4573.html> Letöltve: 2019. május 16.
- Ángel, Sanz Luis (2019): Elecciones generales 2019: Rivera roza el 'sorpaso' de Ciudadanos al PP y aspira a liderar la oposición. *El Mundo*, 2019. április 29. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/04/29/5cc63524fc6c834c6f8b4588.html> Letöltve: 2019. május 17.
- Carvajal, Álvaro (2019): Éxtasis patriótico de Vox en Covadonga: “No vamos a pedir perdón por la historia ni los símbolos”. *El Mundo*, 2019. április 12. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/04/12/5cb0b30921efa00e068b45e5.html> Letöltve: 2019. május 16.
- Cruz, Marisa (2019): Elecciones 2019: El PSOE, al borde de gobernar sin los separatistas ante la debacle del PP. *El Mundo*, 2019. április 29. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/04/28/5cc5ff9efc6c83b3778b46b1.html> Letöltve: 2019. május 17.
- Cruz, Marisa (2019): Elecciones generales el 28 de abril: campaña electoral en plena Semana Santa. *El Mundo*, 2019. február 15. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/02/15/5c668ad4fc6c83af038b4660.html> Letöltve: 2019. május 15.
- Cué, Carlos E. (2019): Sánchez busca fracturar a la derecha con otra 'foto de Colón'. *El País*, 2019. április 12. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/04/11/actualidad/1554992980_583487.html Letöltve: 2019. május 16.
- De Blas, García Elsa (2019): Rivera se la juega con la mitad de su electorado indeciso. *El País*, 2019. április 12. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/04/11/actualidad/1555009083_401718.html Letöltve: 2019. május 16.
- De Blas, García Elsa–Marcos, José (2018): La ejecutiva de Ciudadanos decide por unanimidad no pactar con el PSOE tras las generales. *El País*, 2018. február 18. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/02/18/actualidad/1550495141_748408.html Letöltve: 2019. május 17.
- Díez, Anabel–Casqueiro, Javier (2019): Los independentistas rechazan el Presupuesto y precipitan el fin de la legislatura. *El País*, 2019. február 13. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/02/13/actualidad/1550046020_600190.html Letöltve: 2019. május 15.
- El País*: Juicio del Proceso különszám. In: https://elpais.com/tag/juicio_proces/a Letöltve: 2019. május 15.
- Elecciones generales: La participación llega al 75,78%, nueve puntos más que en 2016. *El Mundo*, 2019. április 28. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/04/28/5cc59aa0fdddff99b78b4596.html> Letöltve: 2019. május 17.
- González, Miguel (2019): Vox entra en el Congreso con 24 escaños, pero se queda lejos de sus expectativas. *El País*, 2019. április 29. szám. In: <https://elpais.com/>

- politica/2019/04/28/actualidad/1556467382_150442.html Letöltve: 2019. május 17.
- Hernández, Marisol (2019): El PSOE se compromete a hacer “las reformas necesarias para un nuevo impulso del autogobierno”. *El Mundo*, 2019. április 15. szám. In: https://www.elmundo.es/espana/2019/04/15/5cb47aa421efa0b8638b467a.html?intcmp=MNOT23801&s_kw=2 Letöltve: 2019. május 16.
- Hernández, Mariso (2019): Pedro Sánchez echa el freno ante el clamor social y del PSOE por sus cesiones al independentismo *El Mundo*, 2019. február 8. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/02/08/5c5d8449fc6c83c8628b45e6.html> Letöltve: 2019. május 15.
- Junquera, Natalia (2019): El PP plantea recentralizar el Estado en un programa con guiños al voto de Vox. *El País*, 2019. április 9. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/04/08/actualidad/1554710347_649202.html Letöltve: 2019. május 16.
- Lamet, Juanma (2019): Elecciones 2019: Un hundimiento del PP sin paliativos que acorrala a Pablo Casado. *El Mundo*, 2019. április 29. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/04/28/5cc61509fdddf3b638b45c9.html> Letöltve: 2019. május 17.
- Oms, Javier (2019): El soberanismo protesta contra el juicio del 1-O y moviliza a 200.000 personas en Barcelona. *El Mundo*, 2019. február 16. szám. In: <https://www.elmundo.es/cataluna/2019/02/16/5c683020fdddf23488b45f4.html> Letöltve: 2019. május 15.
- Pérez, Oliva Milagros (2019): Víctima del voto útil y la división interna. *El País*, 2019. április 29. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/04/28/actualidad/1556461870_193522.html Letöltve: 2019. május 17.
- Piñol, Àngels (2019): El independentismo sale a la calle en Barcelona contra el juicio del ‘procés’. *El País*, 2019. február 16. szám. In: https://elpais.com/ccaa/2019/02/16/catalunya/1550331864_005504.html Letöltve: 2019. május 15.
- Resultados elecciones generales 2019. 28A. Elecciones Generales. In: <https://www.elmundo.es/elecciones/elecciones-generales/resultados/> Letöltve: 2019. május 17.
- Urrutia, César (2019): El año arranca con 93.400 empleos destruidos y casi 50.000 parados más. *El Mundo*, 2019. április 25. szám. In: <https://www.elmundo.es/economia/macroeconomia/2019/04/25/5cc15c1521efa056498b4601.html> Letöltve: 2019. május 16.